

Grundlæggende teori til træning af spor

Indledning

Det her kursus skal ses som et supplement til undervisning fra din træner.

Kurset er lavet til de hundeførere, der ikke ved noget om sportræning i forvejen, samt til dem, der har trænet spor uden at vide så meget om baggrunden og reglerne. Sagt på en anden måde, hvordan gør man og hvorfor?

Er der nogen grund til at gå spor med sin hund, hvis man ikke har tænkt sig at gå til prøver?

JA! Det er der helt bestemt, det er en rigtig god måde, at få tilfredsstillet hundens behov for meningsfyldt arbejde/træning. Den bruger sine naturlige sanser, og den bliver træt og afslappet på en sund måde.

Hvor svært kan det være – er det ikke bare noget hunden er født til?

Det er et meget oplagt spørgsmål, for hunden ER jo født med en formidabel lugtesans.

Men hunden ved ikke fra fødslen hvilke regler der er for, at gå spor på den måde VI ønsker det. I schæferhundeklubben følger vi de internationale regler for spor i brugshundesporten. I politiet har de brug for nogle andre evner, de skal både kunne følge en fært i luften og fra jorden. Jagthunde skal kunne nogle helt andre ting. Så svaret er, jo hunden er født med evnen til at følge et spor, men ikke med viden om, hvordan vi ønsker det skal udføres.

Hundens næse og snude

Hundens næse er ikke bygget som vores. Vi mennesker trækker luften ind gennem munden eller næsen, suger det hele ned i lungerne og puster ud igen ad samme vej.

Men hundens næse sender noget luft til lungerne og noget til et særligt lille kammer, som kort fortalt er i forbindelse med hjernen, og på den måde analyseres duftene.

Ved udånding pustes luft ud gennem snudens sider samtidig med, at ny luft trækkes ind forfra.

Hunden kan puste ud og sniffe ind 5 gange i sekundet, så der kommer rigtig rigtig mange informationer til hjernen, når vores hunde står og snuser til noget vi ikke kan se som noget særligt.

Hvor meget bedre er hundens lugtesans så end vores?

Vi har 5 millioner lugteceller, og det lyder jo af meget, men hunden har 220 millioner, og hvor vores næseslimhinde lugteareal er 5 cm², så er hundens 160 cm². Så vi kan slet ikke forestille os, hvordan det må være for en hund, og når vi utålmodigt står og venter på, at Fido skal blive færdig med, at snuse til et enkelt græsstrå, så er det bl.a. fordi, han samtidig skal analysere alle duftene. Hvem har været her, og hvornår?

Udstyr til sporarbejde

Det er ikke nødvendigt at investere en masse penge i udstyr, hvis man lige vil prøve, om sportræning er noget for en. Der findes selvfølgelig en masse ting man kan købe, men i første omgang kan man bare bruge en spids pind på ca. en halv meter og en line på ca. 4 meter.

Man har desuden brug for:

Et sporareal, som kan være en stor græsplæne, en mark med græs, jord, stubmark, eller vinter- eller vårsæd, en fodboldbane på en skole (hvis det er tilladt) osv. Man skal selvfølgelig altid sørge for at have tilladelse, hvis arealet ikke er offentligt.

Et offentligt areal, hvor mange lugter deres hunde, er ikke så godt under indlæring, der er for mange dufte, som kan distrahere, og gøre indlæring svær for hunden.

Sporflag, som altså bare kan være en spids pind, eller man kan købe sporflag som er forsynet med et kulørt flag i toppen, så det er let at finde på marken. Man skal IKKE bruge pinde af metal, da de kan ødelægge bondemandens maskiner, hvis man glemmer at tage dem med sig, når man er færdig, og det sker altså en gang imellem.

Sporflaget sætter vi i jorden ud for venstre fod, der hvor sporet skal starte.

Sporline, som skal være 10 meter lang til en prøve, men det er slet ikke nødvendigt i starten af træningen.

Under indlæring er hunden i en kort 3-4 meter line, så vi kan hjælpe og vejlede med bl.a. tempoet hunden går i. Hvis hunden går for hurtigt under indlæring, vil den ikke nå, at opfatte færtens optimalt. Nogen gange bruger man 2 korte liner i starten, det kan din træner fortælle om.

Sporgenstande, behøver man ikke tænke på, før man har besluttet sig for om det er noget man vil fortsætte med. Det er nogle små klodser, som er 10 cm lange, 2-3 cm brede og ca. 1 cm tykke. De kan være lavet af træ, gummi eller stof, farven skal svare til naturen f.eks. sorte, brune, grå og gullige farver. (Sporgenstande kan købes i kredsen, de er ganske billige).

Sporgenstande lægges flere steder på sporet, og altid ved afslutning af sporet. Antallet af genstande afhænger af sporets sværhedsgrad.

Sporsele, er der nogen der foretrækker, men det fleste bruger den ikke, og der er regler for hvordan den skal se ud.

Fært

Når vi bevæger os rundt afgiver vi en masse fært fra hår, hud og tøj til omgivelserne, færtens flyver rundt i luften, lægger sig som en dyne, der hvor vi har gået, og falder langsomt til jorden i løbet af ca. 20 minutter. Denne fært kalder vi "dynefært" eller "tunnelfært"

Samtidig laver vi en hel masse "brudflader" eller man kan kalde det sår på det vi går på, f.eks. græsstrå der knækker, det giver en anden fært, som man kalder "kildefært" Når vi går spor, er det kildefært vi ønsker, at hunden skal søge efter.

Men hvordan hulen fortæller vi så hunden, hvad vi ønsker den skal gøre???

Indlæring af spor

Indtil nu, har det drejet sig mest om fakta, som alle nok er nogenlunde enige i, men når det kommer til indlæring og metode, er der ligesom ved lydighedstræning forskellige måder at træne på, jeg fortæller om nogle af variationerne her. Men der er stadig meget, der er regler for i de prøver, man kan tage i Schæferhundeklubben.

Opstart

Fakta: Man sætter sporflaget i jorden/græsset ved siden af sin venstre fod, og træder græsset godt ned i op til 2 minutter, herefter går man fremad i lige retning. Skridtene skal ikke være for lange, og fødderne skal pege ligeud når man går.

Variationer: Nogen anbefaler, at man træder græsset ned i facon som en trekant med spidsen fremad, og andre anbefaler noget, der kaldes en "færtplade" hvorefter man fortsætter ligeud. Det er vigtigt, at man lægger en del guffer i starten, og herefter en guf i hvert fodspor.

Mad/guffer på sporet

Fakta: Man skal gå spor med en sulten hund (ikke udsultet), som bliver meget motiveret ved udsigten til mad/lækre guffer. I starten skal der lægges en guf i hvert eneste fodspor, så hunden sætter færtten i forbindelse med mad. Dette vil efterhånden få hunden til at elske at gå spor på grund af den positive forventning om lækker mad.

Variationer: Nogen vælger udelukkende, at give hunden dens mad på sporet, og andre vælger at give godbidder f.eks. i form af pølsestumper, frikadeller eller en rest steg i små bidder.

Fælles er, at godbiddene skal være lille og gerne blød, så hunden ikke bliver distraheret og stopper op, for at spise den.

Når hunden har gået mange spor og har helt styr på hvad den skal, begynder man at lægge færre og færre godbidder. Til prøverne må man ikke lægge godbidder, men man skal blive ved med, at gøre det under træning, så man holder motivationen ved lige.

Placering af guffen

Her er flere muligheder, og mange holdninger. Nogen mener guffen skal lægges i spidsen af fodsporet, andre i hælen, og andre i midten. Nogle mener den skal trædes ned i underlaget, og andre mener det skal den ikke.

Sagt med andre ord, man kan prøve sig frem, og finde ud af om det gør en forskel for ens hund. Måske er det endda en god ide, at skifte lidt, så det giver variation for hunden.

Hvor langt skal sporet være første gang man prøver?

Det kommer selvfølgelig lidt an på hundens alder. En lille hvalp skal nok kun gå 20 små skridt. Og med en hvalp på et halvt år eller ældre hunde, kan man prøve med 30-40 skridt. Det vigtigste er, at man sørger for, at hunden finder og spiser godbidderne.

Hvornår skal man begynde, at gå længere spor?

Der kan være stor forskel på hvornår man skal lægge længere og mere udviklede spor, det afhænger både af hvor hurtigt hunden opfatter opgaven, og af hvor ofte man har mulighed for at træne det. Så her er det vigtigt, at man taler med sin træner eller en anden, som har stor erfaring med spor. Men hellere gå langsomt frem end, at risikere ens hund ikke forstår hvad den skal.

Hvad vil det sige, at lave et knæk på sporet?

Et knæk på sporet betyder, at man når man lægger sporet drejer til højre eller venstre i en 90 grader vinkel.

Til de prøver man kan tage i Schæferhundeklubben er der 1 knæk og 2 genstande til begynderprøven, og til de næste prøver vil der være flere knæk og flere genstande. Til endnu sværere prøver er der også spidse vinkler og buer, men det er ikke noget man skal bekymre sig om i starten.

Hvad bruger man genstanden til?

Hunden skal markere, at den har fundet en genstand. Det kan den gøre på flere måder, men det mest almindelige er, at man lærer hunden at dække ved genstanden.

Variationer: Det er tilladt, at hunden dækker, sidder eller står ved genstanden til en prøve. (Den kan også apportere genstanden, men det ser vi bort fra her)

Nogen begynder, at træne genstande samtidig med de begynder at træne spor, og andre venter til de synes hunden er blevet god til selve sporet.

Hvordan lærer man hunden, at lægge sig ved genstanden?

Hunden skal lægge sig med genstanden direkte foran eller imellem forpoterne.

Man kan lærer hunden det på flere måder, nogen foretrækker at sige "dæk" til hunden, og andre vil ikke bruge ordet "dæk" Under alle omstændigheder forstår en lille hvalp endnu ikke hvad dæk betyder, og i hvert fald ved den ikke, at det er noget den SKAL.

Alternativ til "dæk" kan være, at tage en lækker gulf i hånden og lægge hånden ned på genstanden, som ligger på jorden. De fleste hunde vil først snuse og måske skrabe lidt på hånden, og derefter lægge sig ned, hvorefter de får guffen. Når man har gjort det mange gange, begynder hunden normalt, at lægge sig, så snart den ser genstanden, og så skal den selvfølgelig have en lækker gulf.

Variationer: Man kan starte med at træne genstande hjemme i stuen, men man bør samtidig begynde, at træne det på sporet, ellers giver det ikke sammenhæng for hunden, og så risikerer man, at hunden er super dygtig hjemme, men ikke ved hvad den skal på sporet.

Hvordan afsluttes sporet?

Til prøven skal der ligge en genstand for enden af sporet, men under indlæring er der flere muligheder. Man kan bruge en genstand, eller lægge en stor bunke super lækre guffer f.eks. en håndfuld. Nogen bruger en lille plasticbøtte med lækre guffer, som man åbner, når hunden har lagt sig. Der er også nogen, som lægger en bold, men det kan give problemer med, at hunden i stedet for at gå sporet, bare trækker fremad for at få bolden.

Efter afslutningen kan man sige FRI til hunden og lege lidt med bolden. (Man skal dog ikke slippe hunden fri af linen, da der ofte er hjortevildt og harer på markerne).

Vindretningen

Det er nemmest for hunden, at gå med vinden bagfra, mange tror det er nemmest i modvind, men i modvind er færten meget kraftig, og ofte vil hunden løfte hovedet og modtage færten fra luften i stedet for kildefærten, som jo er helt nede i græsset eller jorden.

I sidevind bliver kildefærten blæst til siden, og det kan få hunden til at gå f.eks. 15 cm ved siden af vores fodspor. Det er også noget man træner på, ved at være god til at rose, når hunden går det helt rigtige sted.

Hvor gammelt skal sporet være?

Som jeg sagde tidligere tager det ca. 20 minutter før dynefærten er væk, og kildefærten er kommet frem. Så det er lettest for hunden, hvis vi venter ca. 20 minutter.

Det behøver vi dog ikke i starten, hvor der er lagt guffer i hvert fodspor, og hunden først skal til at forstå dette. Efterhånden skal hunden lære, at gå spor der har ligget længere tid.

Ris og ros til hunden

Det er nemt ☺ Masser af ros, og aldrig skæld ud eller straf. Hvis hunden oplever ubehag i forbindelse med sportræning mister den motivationen, og det kan være svært at genoprette.

Men man må gerne afbryde hunden, og hjælpe den tilbage på sporet, hvis den bliver fristet af et dyrespor eller musehul. Det skal den også lære, men det skal være på en rolig måde.

Hvordan starter man sporet?

Hvis man aldrig har gået spor før, synes jeg det er vigtigt, at man har sin træner eller en anden erfaren person med til at vejlede, bl.a. med hvordan man skal have linen på hunden, hvordan man hjælper hunden og flere andre ting.

Man fører hunden hen til højre side af sporflaget, og lader den optage færten og spise de guffer der ligger. Derefter skal den gerne fortsætte ligeud, og spise alle gufferne en efter en.

Her er det så vi kommer til spørgsmålet igen - **hvor svært kan det være?** Ikke særlig svært, hvis hunden bare skal have en dejlig dag med en masse lækre guffer.

Men hvis man gerne vil godt fra start, og hjælpe hunden med, at forstå hvad det vil sige at gå spor, og blive rigtig dygtig til det, vil jeg helt klart anbefale, at man får hjælp og vejledning.

Får du nogensinde styr på det hele?

Ja da, som i alt andet handler det bare om, at komme i gang, nyde samværet med hunden og tage det i det tempo, der passer jer. Der er ingen regler for, at hunden kan blive for gammel til at gå spor. Faktisk er der mange, der går spor med deres gamle hunde fordi det ikke er krævende for hundens knogler og led, og hundene elsker det.

Får du selv noget ud af det?

Helt bestemt, masser af frisk luft, du giver din hund mulighed for at bruge sine naturlige sanser, hyggeligt samvær, og hvis du godt kan lide at have et mål med din træning, er der en hel mase prøver man kan tage.

Hvor kan jeg læse om de sporprøver man kan tage?

Det kan du i Brugsprøveprogrammet, hvor du også kan læse mere om at lægge sporet samt sporenes længde og figurer.

Man kan købe en bog i kredsen for 50 kr., eller man kan hente prøveprogrammet på Schæferhundeklubbens hjemmeside under fanebladet Sport – brugshundesport, der er et link.

Bogen er ikke bygget særlig logisk op, men læs om begynderprøven fra side 49 til 50.

Fra side 19 til 23 om øvrige sporprøver og regler, og på side 53 til 56 om de figurer man kan gå til de højere prøver.